



12.2.2021

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö 16.12.2020 / VN/9330/2019

Ympäristöministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoa otsikon mukaisesta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. HE-luonnoksen mukaisella lailla pantaisiin täytäntöön muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi puhtaiden ja energiatehokkaiden moottoriajoneuvojen edistämisestä.

Lain tavoitteena olisi edistää liikennettä koskevien ilmastotavoitteiden saavuttamista kasvattamalla nolla- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen osuutta julkisissa hankinnoissa. Laissa säädettäisiin hankintayksiköille prosentuaaliset nolla- ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja koskevat vähimmäisosuudet kahdelle hankinta-ajanjaksolle.

Ympäristöministeriö pitää lain tavoitetta tärkeänä ja kannatettavana. Nolla- tai vähäpäästöisten ajoneuvojen määrän ja osuuden kasvattaminen Suomen ajoneuvokannassa on välttämätöntä päästötavoitteiden kannalta, yhdessä vaihtoehtoisten polttoaineiden saatavuuden ja käytön lisäämisen sekä liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantamisen kanssa. Julkisen sektorin ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ohjaaminen tavoitteen suuntaan on tarpeen.

Ympäristöministeriö esittää lisäksi seuraavia huomiota HE-luonnoksen yksityiskohdista:

Soveltamisalan rajausten osalta on hyvä, että esteettömät ajoneuvot on rajattu soveltamisalan ulkopuolelle. Tähän liittyvät perusoikeuksiin ja kansainvälisiin sopimuksiin liittyvät lähtökohdat on yleisperusteluissa kuvattu kattavasti.

Esitetyt säännökset (9-11 §:t) sisältävät yleiset vähimmäisosuudet puhtaille ajoneuvoille henkilö- ja pakettiautojen, raskaiden hyötyajoneuvojen ja linja-autojen osalta. Kuntia nämä yleiset vähimmäisosuudet eivät koskisi, vaan kuntien velvoitteet olisi eriytetty alueittain. Ympäristöministeriö katsoo, että johtuen mm. liikkumisen ja kuljetusten erilaisista piirteistä, erilaisista olosuhteista ja vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfrastruktuurissa olevista eroista maan eri osissa vähimmäisosuuksien alueellinen eriyttäminen vaikuttaa sinänsä perustellulta. HE-luonnoksen perusteella on kuitenkin vaikea arvioida juuri esitettyjen prosenttilukujen tarkoituksenmukaisuutta. Asiaa onkin syytä tarkastella



lausuntopalautteen perusteella ennen lopullisen hallituksen esityksen viimeistelyä.

Alueellista eriyttämistä on esitetty vain kuntien ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintoihin. Täsmentämisen tarvetta olisi vielä sen suhteen, mitkä vähimmäisosuudet koskevat kuntayhtymien tekemiä hankintoja. Esityksestä on pääteltävissä, että näitä koskisivat yleiset vähimmäisosuudet.

HE-luonnoksessa esitetään suurimmille kaupungeille yleiset vähimmäisosuudet selvästi ylittäviä tavoitteita. Valtion hankintayksiköille ei ole ehdotettu vastaavia vähimmäisosuudet ylittäviä tavoitteita tai velvoitteita. Perusteluissa tätä ratkaisua ja sen perusteluja olisi syytä avata nykyistä paremmin.

HE-luonnoksen mukaiset säännökset mahdollistaisivat myös hankintayksiköiden sanktioinnin. Jos sanktioiden mahdollisuus jää voimaan tulevaan lakiin, on siitäkin syystä tarpeen tarkasti seurata toimintaympäristön kehitystä ja varmistua, että lain vaatimukset ovat oikeassa suhteessa hankintayksiköiden, erityisesti kuntien, todellisiin mahdollisuuksiin täyttää lain velvoitteet.

Lakiesityksen vaikutusten arviointiin liittyy paljon epävarmuustekijöitä, joiden vuoksi täsmällisten arviointien tekeminen on haastavaa. Tästäkin syystä erityistä painoarvoa on annettava lain seurannalle ja toimivuuden arvioinnille jo aikaisessa vaiheessa sen voimaan tultua. Lain velvoitteista voi aiheutua merkittäviä lisäyksiä ajoneuvohankintojen kustannuksiin.

Kansliapäällikön sijaisena
Ylijohtaja

Leena Ylä-Mononen

Ympäristöneuvos

Petteri Katajisto